

Forfatter: Ewald, Johannes

Titel: Udrag fra Herr Panthakaks Historie (DK)

Citation: Ewald, Johannes: "Herr Panthakaks Historie og Meeninger", i Ewald, Johannes: *Herr Panthakaks Historie og Meeninger*, udg. af Johnny Kondrup , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, i samarbejde med Nyt Dansk Litteraturselskab, cop. 1988, s. 62. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-ewald01dkval-shoot-idm140540297549376/facsimile.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Herr Panthakaks Historie og Meeninger

den nye Regjering -- Han erindrede sig, at denne Herre, med en Mine der syntes at røbe Hensigter, havde gjort ham meer end et Spørgsmaal, om Madame Kychlein, om Levemaaden i F*** og sligt; og dette bestyrkede ham i hans Mistanke -- Han besluttede derfor helligt at være sin Konge troe; og ikke paa Pinebænken selv, at røbe det mindste af alt det, som kunde give nogen Oplysning i denne Sag. -- Saa roesværdigt, som dette Forsætt var, saa var det dog næsten overflødig -- Thi sandt at sige, saa vidste den gode Panthakak ikke meget af denne Forandring i Regjeringen eller af dens Virkninger paa hans Landsmænds Gemytter. -- Det Betydeligste af alt det han erindrede sig, var, at Accisen efter den Tid var kommet med paa Listen af de Lande-Plager, som Madame Kychlein pleyede at true hans FødeBye og sine Naboerker med; og at Herr Misocosmus holdtfor; at de kongelige danske Officerer og øvrige Betjenter ikke var et Haarbredt klogere end de fyrstelige. Han fattede herpaa endnu en Beslutning. Det var den at behjælpe sig med den onde Verden, saagot som han kunde, og at tage imod alt det Gode, som blev ham tilbuddt af Marquien, til Afdrag paa det Onde, som han uden Tvivl havde i Sind med ham, og dog ufcylbarlig tilig eller silde vilde sætte i Værk -- Dette priiselige Overlæg havde nogenledes satt hans Sind i Roelighed; da han paa engang troede, at blive Florabella og de skrækkelige Rovere vaer. Men det kom sig deraf, at han sov, og Drømmenes Gud nu fuldkommen havde bemægtiget sig den Indbildnings-Kraft; hvor han vel herskede om Dagen, men dog af og til maatte deele Thronen med den opvaagende Fornuft. --

Marquien af V*** kastede sig imidlertid fra en Side af Sengen til den anden, uden at kunde sove -- Deels var det over hans ordentlige Tid, deels satte hans nye Gæstes Historie, og et Indfald, som denne havde bragt ham paa, hans heele Sjæl i en Gjæring, der gjorde al Sovn umuelig -- Med faae Ord, han var faldet paa, at vilde skrive en Satyre, under den Titel: Panthakak eller den reysende Jyde; og han havde allerede Planen dertil i Hovedet -- Endelig kunde han ikke staae sin Skrive-Lyst længere imod -- Han ringede -- Charles, der nyelig havde lagt sig, bandede som en Gascogner, sprang op, faldt Hoved-kulds ind af Døren; og trostede sig igjen, da han hørte, at han skulde vække Secretairen, som han ikke kunde lide for sin Død, og som han vidste at være saa stor en Elskere af Sovn, at man ikke kunde gjøre ham større Forræd, end den, at vække ham i Utide -- Secretairen kom

brummende med Pennen bag Øret og Søvnene i Øynene – Alting var forvendt for ham, Pennen vilde ikke give Blæk, Marquien maatte sige ham hver Meening tre eller fire gange til inden han kunde fattede den; og da han endelig havde faaet en Side skrevet fuld, stod han op og vilde tage Sand paa Gulvet, skjønt Sand-Huuset stod lige for hans Øyne. – Han var herved saa uheldig at træde den lille Mops paa Pooten, der begyndte at hyle jammerlig. – Marquien blev saa opirret over denne Tølperagtighed, som han kaldte det, at han glemte alle sine Concepter, skjældte Secretairen ud, for alt hvad han kunde finde paa, og bad ham tilsidst gaae Fanden i Vold. Secretairen blev glad og skyndte sig til Sengs. – Marquien bandede herpaa endnu nogle gange, beklagede sin Mops, bandede igjen, og blev endelig saa træt, at Søvnene indstillede sig. –

I Anledning af denne Tildragelse, der var saa smertelig for Mopsen og hans Herre, kan vi ikke undlade at fortælle vore Læsere det, som de ventelig længe har været nysgjerrige for at faae at vide, nemlig den egentlige og første virkende Aarsag til Marquiens besynderlige Character, Kilden til alle de Talemaader om Verdens Ondskab og Daarlighed, som han kaldte sine Grund-Sætninger, og det, som først opvakte den Begjærighed hos ham, der siden blev saa overdreven, den at omgaaes og tale med Ulykkelige Mennesker og Narre – Vi see med en kildrende Fornøjelse at ingen af vore Læsere kan begribe Sammenhængen imellem vor Anledning og vort Forsæt. – Et nyt Beviis paa hvorlidet man kan slutte med Sikkerhed fra Virkningen til Aarsagen, eller tvertimod – Men vi vil ikke opholde dem længere – At denne Herre var faldet paa saa sær en Tilbøielighed, var, som sagt, ikke fordi han enten var Philanthrop eller nogen egentlig Menneskefiende eller nysgjerrig, eller melancholsk; men det var – Vi sætte ti mod en, at de ikke gjettede det endnu – Det var, fordi han fra Ungdommen af var en besynderlig Elskere af Møpser. Dette behøver en nøyere Forklaring. –

Marquien af V*** havde i sin Ungdom været en Tilhørere og en Tilbedere af den store Leibnitz – Denne udødelige Mand var, som bekjendt, den beste Verdens første Triumvir – Wolf og Pope var de to andre – Marquiens lille Nerime, den nydeligste Mops af Verden, forsømte ligesaa lidet nogen af den dybsindige Philosophs Forelæsninger, som dens Herre. – Den kunde i visse Maader siges at fuldende sit academiske Løb, og sine adelige Øvelser ligesaa meget som han, og